Corpus totius ar/tis notarie perfectum.

Cū omnibus gloſis neceſſarijs: aurore ꝛ meridia
ne: ac apparatus notularum ꝛ flore. D. Rolan
dini. Necnon cum nouiſſima apparatuqꝫ iu
diciorum. D. Petri de vnzola: ꝛ cum alijs
Commentarijs modernorum ſuper to
ta ſumma. D. Rolandini: ꝛ cum no/
uellis alijs additionibus ac teſta/
mēto Angeli: ꝛ compendioſa
Tancredi de Corneto ſu/
peradditis tam ad theo
ricaꝫ q̃ ad practicam
nouiter ordina/
tuꝫ ꝛ in lucem
editum.
Auctore preclaro Juris doctore Do
mino Bartholomeo ab hor/
rario patauino.

Num. [illegible] caj. [illegible] num. [illegible]

M·D·XXVIII·

BIBLIOTHECA UNIVERSITARIA · SALMANTINA

¶BARTHOLOMEVS ABHORRARIO IVRISCONSVLTVS pataiuinus. Omnibus & ſingulis artis notarie ſtudioſis: tam tyronibus q̄ ueteranis. S.P.D.

CVM NEMINEM VESTRVM LATEAT. SCRIBE INTEGERRIMI: ac huius noſtre artis ſtudioſiſſimi. Omne ius noſtrum circa tria potiſſimum uerſari contractus. uidelicet ultimas uoluntates & iudicia. Operepreciũ proin fore duxi mortalium negocia que ad cautellam preſentium: & futurorum memoriam ad rite recteq; uiuendum publicis monumentis commendantur uobis larga manu exactiſſimaque interpretatione attingi debere. Vnde cum primis norandum cenſui Tabellionatus ſcientiam: que ad totius reipubli. ſubſtentationem diuino quodam motu promulgata eſt. Duo maxime ad ſuum eſſe perfectum exigere. Theoricam. uidelicet & Practicam. Vnum ad ipſius intellectus illuminationem ex regulis: & preceptis ipſius artis magiſtralibus. Alterum uero ad exercitii promptitudinem quo ad formarum ipſarum quottiuationes & inſtrumentorum dictamina. Quibus quidem Rolandinus ipſe noſter Paſſagerios ipſius artis princeps toto ut aiunt pectore mirificeq; incubuit. Nam ut legitur ſummam hanc auream quã ipſe compoſuit per decem capitula principaliora affabre diſtinxit. In primis namq; ſeptem contractuum omnium materiam. In octauo cunctas ultimas defunctorum uoluntates. In nono uniuerſa iudicialia dogmata ad practicam duntaxat luculenter enodauit. Verum que in dictis locis edocuit iuris allegationibus: ac theoricis carebant terminis. Poſt dicte ſumme compilationem modico interiecto temporis ſpacio auroram ſuam: & notularum apparatum ſuperaddidit. Quibus ſicut aurora ipſa noctis tenebras fugat ita ipſe eius preceptis magiſtralibus ſingulariq; doctrina claras limpidaſq; ſuorum inſtrumentorum formas reddidit. Cumque morte preuentus quod inchoauerat perficere nequiuiſſet. Superuenit induſtrius ualdeq; in ea arte diſciplinatus Petrus de unzola eiuſdem Rolandini conterraneus: qui ultra eius additiones ad auroram aliam nouiſſimam effecit: quã ſimiliter uocitamus auroram nouiſſimam cuius optimi preceptoris haud parua lucubratione id reliquum capitulorum ſeptem quod prius manchum ſupererat mox perfectum abſolutumq; luce meridiana clarius ſuppleuit. Et cum tãdem uariis: diuerſiſq; uoluminibus ad ipſius ſumme interpretationem predicta omnia ſparſim hincinde reperirentur: que a cupientibus in arte ipſa erudiri maxima cum difficultate inueniri haberiq; poterãt: Ea propter poſt hac commode apteq; admodum: omnibus ad id anhelãtibus ſubuenire ſuppetiaſq; meas preſtare minime dubitaui: ita ut omnia prius ſparſim edita unico duntaxat uolumine uobis ad uota (ductu meo) ſeruminata perſtringerẽtur. Simulq; & in practica & in theorica tali ordine ſic illuſtrata faciliori quodam modo omnibus paterent ac omnibus ſcire cupientibus planius innoreſcerent. Iccirco ego Bartholomeus antedictus qui artem ipſam: ante tot turbulentiſſimas tempeſtates. In gymnaſio patauino feliciter & publice legi ipſius artis totum corpus ſimul iunctum: & unitum ſub excuſſoria icude imprimi curaui ut uos omnes & unuſquiſq; ueſtrum abilius textus & gloſarum omnium: ac apparatuum ſuccum ueluti ex uno & eodẽmet fonte. Et nõ ex tot riuulis ſalutiferos ipſius artis latices haurire poſſitis: Quo meo paruo iudicio nihil melius expeditiuſue uobis omnibus artis noſtre profeſſoribus contingere poterat. Complectitur ſane hoc noſtrũ uolumen bonis auibus ſic redactum: & promulgatum quicquid in arte ipſa notarie dici: tractariue poteſt: nec unq̃ amplius (ni fallor) opus tale in lucem uenit nec fortaſſe: ut ſine ambitione dixerimus: ſimilem huic poſteritas ulla dabit in futurum. Qui enim hunc habet ſimul auroram: meridianam: nouiſſimam ceteroſq; apparatus omnes cum flore: additionibus: & ſuppletionibus ſingulis affatim habebit. Qui ſitibũdus igitur ad huius artis documenta ediſcenda aſpirarẽ ſattagit ipſum puſillo ere emat euoluatq; ſedulo: nec proficere dubitet: cũ dolatorium ſecum ferat mirificum. Et ſicut Heſperus ceteras ſtellas ſplendore ſuperat: ita hic ſuper alios huiuſmodi codices ſplendeſcit & fulget. Quiſquis igitur hũc ſcatentem: ac nectareum guſtauerit fontem lapillis indicis refertiſſimum. A quo ceteri manant auree arene riuuli in priuatis forenſibuſq; negociis diuitiarum pleni ſublimi feriant ſydera uertice. Demumq; ſcient omnes ſe in hac arte profeciſſe ut uerbis Fabii utar Quintiliani; quibus hic noſter codex ualde placebit. Dixi.

Incipit primum capitulũ mobilium ⁊ immobilium rerum. char. 2.
Inſtrumentum arrarũ. char. 2.
Inſtrumentum venditionis ſimplex. char. 6.
Venditio plurium venditorum emptorumq; ac rerũ diuerſo iure traditarum. char. 10.
Venditio facta emptori emẽti p ſe ⁊ nomine fratrũ eiuſ et cuius fructibus debent decime. char. 11.
Inſtrumẽtum venditiõis facte a minore fideiuſſorẽ pſtãte de rebus ſeruitutem debentibus. char. 12.
Inſtrm vẽditiõis rei ⁊ ceſſiõis iuris ad ipſam rẽ ſpectãtibus cui debet cõditio vel ſeruitus. char. 14.
Inſtrm vẽditiõis ptis p indiuiſo alicui⁹ rei. char. 15.
Inſtrm vẽditiõis facte a pcur. de re cuius po ẽ ppria. ⁊ po pditicia q velint ptes exprimi in ↄctu. char. 16.
Inſtrm venditionis edificij domus facte ab aliquo p ſe ⁊ vice ⁊ nomine alicuius vel aliquoꝝ abſentiũ pcuratori alicuius pcuratorio nomine ementi. char. 17.
Notula ſiue documentuꝫ que interuenire debent in vẽditione rei pupillari. char. 19.
Inſtrm vẽditõis fcẽ a tutore de re pupillariꝫ. char. 20.
Curator ſurdi. char. 21.
Inſtrm vẽditiõis facte a cõmiſſarijs auctoritate ⁊ licentia vendendi a teſtatore habentibus. char. 22.
Inſtrm pmutatõis rei pprie p pditicia. char. 24.
Inſtrm rei ptim pmutate ⁊ ptim vẽdite. char. 25.
Inſtrumentũ dationis inſolutum. char. 26.
Venditio ſolius dominij ⁊ proprietatis. char. 27.
Venditio ad cuius defenſionẽ in caſibus ſe obligat venditor nõ cũ ceſſione iuris ↄ actorem. char. 28.
Venditio quedã in ſe pacta vtilia cõtinens q̃ inter ſepe agi ſolent. char. 29.
Donatio inter viuos. char. 33.
Feudi conceſſio. char. 36.
Confirmatio feudi a pdeceſſoribus conceſſi. char. 37.
Inſtrumentum promiſſionis facte de vendẽda. ſeu reuẽdenda re illi a quo eam emit. char. 37.
Inſtrm vẽditiõis ſeu reuẽditiõis pdicte rei. char. 38.
Menſuratio terre q̃ reꝑta eſt vltra quãtitatẽ conuẽtam in inſtro venditionis. char. 39.
Si vo vẽditor maior. xxv. an. fideiuſſorẽ ↄſtiterit. 40.
Si dubitat ne res ſit alteri data vel obligata. char. 43.
Si venditur res de bonis hereditatis illius in qua ſpectabat ad venditoreꝫ falcidia: ⁊ tunc ipſam in falcidiã ſupra eligat idem venditor. char. 44.
Notula circa ſubſequẽtia. char. 44.
Si vxor vẽditoris pſens ↄſentiat ita ſcribes. char. 45.
Si vxor vẽditoris fuerit minor ſic iurabit. char. 46.
Si vxor vẽditoris pſens ↄſentiat venditiõi rei ⁊ obligationi bonoꝝ ⁊ renũciet iuri q hꝫ in re vẽdita ⁊ obligat ⁊ cedat emptori iura hypothece. char. 47.
Si mater vẽditoris ex dote legato vel vſufru. ius reꝫ habens conſenſerit. char. 48.
Si pater venditoris conſenſerit. char. 48.
Si ſoror vẽditoris ius ex teſtõ vel ex hereditate in re habens conſenſerit. char. 49.
Si promittat vẽditor per aliquã pſonã abſentem que hꝫ conſentire ⁊ renunciare. char. 51.
Notula de perſonis abſentibus. char. 51.
Si promittat venditor pro aliqua perſona abſente q̃ hꝫ conſentire ⁊ renunciare. char. 51.
Si pmittit vẽditor p aliq̃ pſona abſente q̃ hꝫ ratificare ⁊ approbare vẽditõeꝫ vtputa p fratre vel ſorore. char. 51.
Si perſona que tempore contractus abſens fuerit poſtea vẽditiõi ↄſenſerit ⁊ renũciauerit. char. 51.
Si frater vel ſoror vẽditionẽ a fratre factam ratificauerit ⁊ approbauerit. char. 51.
Sacramentum minoris. char. 52.
Incipit tractatus rerum eccleſiaſticarum. char. 53.
Inſtꝫ ↄceſſiõis i ẽphiteoſiꝫ fcẽ a mõaſterio. char. 55.
Inſtrm renouatõis ↄceſſiõis emphyteotice. char. 56.
Inſtrm ſolutionis pẽſiõis p multis annis. char. 56.
Inſtrm vẽditionis facte ab eccleſia ad ppriũ. char. 57.
Inſtꝫ pmutatõiꝫ fcẽ ab eccl'ia d̃ re ẽphiteotica. char. 59.
Inſtrm vẽditiõis equoꝝ ⁊ ſiſium animaliuꝫ. char. 60.
Inſtrm vẽditionis librorum. char. 62.
Inſtrumentum venditionis feni terreni ⁊ fructuuꝫ in futuro percipiendoꝝ. char. 62.
Si vero futuri fructus vendent ⁊ certo termino dare pmittetur. char. 64.
Inſtrm vẽditiõis vſufructuũ ad ptes annos. char. 64.
Inſtrm vẽditiõis actus ⁊ itineris. char. 67.
Inſtrumẽtum vẽditiõis ⁊ ↄceſſiõis iuris lignoꝝ immittendoꝝ in pariete vel muro vicini. char. 68.
Incipit ſecundum capitulum de dotibus. char. 69.
Inſtrm dotis conſtitute in re immobili ineſtimata ⁊ in pecunia et rebus mobilibus. char. 71.
Inſtrm dotis conſtitute in re immobili extimata et pecunia et rebus mobilibus extimatis. char. 71.
Inſtrm doꝫ ↄſtitute i pecũia ⁊ reb⁹ mobilib⁹. char. 72.
Inſtꝫ dotiꝫ ↄſtitute i pecũia et reb⁹ mobilib⁹. char. 73.
Si vo vt ſuet forma ſtatuti cõis bon. tpe reſtitucõe dotis voluerint ptes expſſiꝫ in inſtro facere mẽtionẽ quãta ſit q̃titas q̃ in rebus dat ⁊ pannis. char. 73.
Inſtrumentum et nota pdicta. char. 74.
Inſtrumentum argumentũ dotis. char. 74.
Inſtrumẽtũ donationis pp̃ter nuptias. char. 75.
Preterea nota q dos conſtante matrimonio reſtitui nõ poteſt. char. 76.
Inſtrumentũ et nota pdicta. char. 78.
Inſtrm ſpõſaliaꝝ et matrimonij ↄtractũ. char. 79.
Incipit tertium capitulum de debitis et creditis. char. 82.
Inſtrm mutui debitoris vnius et vnius creditoris ſup modica quantitate. char. 83.
Inſtꝫ mutui duoꝝ debitoꝝ et vni⁹ creditoriꝫ. char. 84.
Inſtrumentũ ſolẽne mutui duoꝝ debitoꝝ et duoꝝ creditorum diuerſis fulcitũ pactis. char. 84.
Si vo det in inſtro mutui fideiuſſor queꝫ velint ptes vt fideiuſſorẽ exprimi lꝫ ſe principalr obliget. char. 88.
Inſtrm mutui contracti a cõe ciuitatis. char. 89.
Inſtrumentum debiti ex cauſa Cambij a ſcholaribuꝫ clericis contracti. char. 91.
Obligatio fideiuſſoris ex predicto inſtrumento aliquando ſubſtituti et dati aliq̃ñ. char. 93.
Inſtrumentum contractus pro ſoluendo ad tempus pcio mercationum emptarum. char. 93.
Si vero ex reſiduo debiti mercationũ emptarum pmittatur pecunia. char. 94.
Si vo ex reſiduo pcij alicuius rei mobilis vel imobilis pmittat pecunia q tñ pciũ totũ vẽditor in inſtro venditõis ipſi⁹ rei ↄfeſſus fuit itegre recepiſſe. char. 94.
Si vo d̃ tota dote recepta ↄfeſſuꝫ fuerit recipiẽs i inſtro doꝫ ⁊ tñ aliqd ſupeſt q ad tps dari pmittat. char. 94.
Si vero ex cauſa precij ſoluti promittatur frumentum vel aliquid aliud. char. 94.
Inſtrumentum debiti pecunie mercandi ſeu negociãdi cauſa accepte. char. 95.

¶ Apparatus Rolandini notarii Bononienſis clariſſimi ſuper ſummā notarie qui Aurora nuncupatur. cum additionibus inſertis: Petri de unzola notarii Bononienſis & iuriſperiti doctiſſimi. quod opus pro ſui excellentia moderni Meridianam appellant.

In medio eccleſie aperuit os eius ⁊ impleuit eum dominus ſpiritu ſapientie ⁊ intellectus: per quam in nubibus Aurore apparuit ſeruus meredies affluenter illuſtrans tenebras dubiorum. ¶ Illaqꝫ reſoluens. Cecos illuminans: in loquela ceſpites egens eloquendi remedia indicendo. ¶ Hoc eſt viridarium redolens vniuerſis in quo amena fertilitas ſumitur copioſe. Nec quod petit in eo deeſt cupientibus ſaturari. ¶ Ex huiuſmodi quidem claritate profuſa per reuerendas atqꝫ gratas compilationes ⁊ laudabilia documenta celebris ⁊ colende memorie domini Petri de Unzola Bononien. incliti ⁊ famoſi doctoris exercitij notarie: procedunt radij: patent latentia: virent vndiqꝫ rationes: quibus terrarum orbis refulget: ac queqꝫ theorica ⁊ practica tabellionatus officij tradite circa normam ⁊ efficaciam contractuum agendorum. ¶ Ipſe enim vnicus in eodem doctoratu ſucceſſit: ⁊ viuens in ſeculo adheſit bonis ⁊ gratis operibus virtutibus: ⁊ ſapientia predotatus ſua magiſtralia effundendo: per que non deſinit viuere vt magiſter. ¶ De quo igitur dici poteſt: ꝙ erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: quia ex editis ipſius in promulgatis ab archipatre totius notariorum conſortij omnis remouetur caligo: ⁊ ſplendet eiuſdem predeceſſoris commendabilis aurora. ¶ Ideoqꝫ collegiū ſcribarum ſtudentium hoc reuerenter ⁊ affectuoſe recipiat: ⁊ in ipſis ſtudeat erudiri: ac eterno debitas effundere preces ⁊ gratias ad ſalutem ⁊ gloriam vtriuſqꝫ doctoris: ⁊ patris: a quibus defertur hereditas tante dotis: nobilitans ditanſqꝫ ſuos quoſlibet poſſeſſores.

¶ Summa Rolandini Rudulphini bononienſis uiri preſtantiſſimi in artis notarie prefatio.

Antiquis temporibus ſuper contractuum & inſtrumentorum formas & ordines: fuerunt per quoſdam prudentes uiros ignaros fortaſſis ex cōſcientie puritate ſagacitatum ſubtilium modernorum quedam cōpilationes & ſumme iuxta tunc uiuentium mores & conſuetudines adinuente. Sed cum uenerit quo iunior: & perſpicatior etas noſtra: nouos & ſubtiliores mores: ſicut in multis aliis: ita in contractuum ordine ſecū ferens: opportuit ut antiquis omiſſis

Solet aromatum eſſe natura vt longe magis contrita redoleant granum etiā ſinapis integrum leue videtur: quod contritum vehementius marceſcit. Sicqꝫ ſcriptura plerūqꝫ ſuperficietenus intellecta nō ſapit que ſi expoſitionis vere pila teratur: fragrantia intrinſece ſuauitatis expandit. ¶ Nā ſepe q textū ſolū conſiderat: ⁊ ſenſū lectionis ignorat: non eruditiōe ſcīe inſtruit: ſꝫ ambiguitate cōfundit. Nam ſcire leges nō hoc ē verba earū tenere: ſed vim ⁊ potentiā. vt. ff. de leg. ⁊ ſe. cō. l. ſcire leges. ¶ Cū igit huius libri ſcriptura fuet in publico vñ paruulos nutriat: ⁊ nihilominus habeat i oculo occulto vñ ſublimiores exerceat ⁊ cū publica pferēda ſint ppriis ⁊ ēt cōis vtilitas ſit pferēda priuare vt. C. de caducis tol. l. vnica. i fine: dignū eſt vt cōmune omniū odoratus huius operis intelligētie prodeat: quatenus minus laboret expertus ⁊ ingenium puerile p expoſitionis clare remediū quoddam rationabili lacte nutritum per aliquales ſcripture noticiam adoleſcebat: ⁊ in virum profectum gradatim perueniat: plene cognitionis ianuas ingreſſurū. ¶ Compilator etiam in cōmuni omniū profectu proficiat ⁊ exultet. Nā arbor ex fructu delectat agricolā. ⁊ paſtor ex gregis ſui vbere accipit voluptatē. ¶ Porro licꝫ mihi Rolandino rodulfini florente vtriuſqꝫ operis inuentio ſm opinionem publicam aſcribat: ego tamen extiti ſimpliciter eius ſolus qui fabricatus ē aurorum: ⁊ florem. faber ⁊ artificis inſtrumentum: ipſe ſapiētia: ego ſcriptor: ipſe magiſter ⁊ dominus. ego in hoc opere indignus magiſtri ⁊ domini ſolus preco. Ita quippe me habui ad hoc opus: ſicut ad arborem ſe habet agricola. neqꝫ enim qui plantat ē aliquid: neqꝫ q rigat: ſed q incremētū dat deus. ¶ Verū eſt tamen ꝙ iuuenis fui. ⁊ fere iam ſenuit. ⁊ i tota vita mea legendo. meditando. ⁊ exercēdo cōtinue huius artis exercitio per tua chriſti gratia profunda rimatus ſū. ⁊ manus mee longis ⁊ cōtinuis exercitijs contractauerunt eādem. ⁊ ſic non tm ex auditu. ſed ex viſu ⁊ tractu ſolidū teſtimonium cōprehēdens. primo textū conſcripſi ⁊ deinde poſt multorum annorum curricula preſentem ſuperaddidi apparatum. ¶ Cauens ne velut effrenis in preſūptuoſe audacie precipicium ruerem: incognita docens ante diſcipularū magiſterij culmē aſſumēs. ¶ Prius enim eſt qꝫ adiſcere qꝫ docere. cū primo oporteat animas hominū ⁊ poſtea linguas fieri eruditas. vt in prohemio. ff. §. illud vero neceſſariū. ¶ Q qꝫ periculoſe pſumptionis eſt. nec dum rebus recte diſcuſſis: nec cetera ratione collectis: ō natura cuiuſlibet rei proprie diffinire. ¶ Fruſtra enim ō cuiuſlibet artis ac diſcipline fine cōtendit: q nō prius oia que ad eius cōſumationē ptinēt. ſūma fuerit virtute cōſecutus. ea quippe que non tantū p doctrinā. ſed p experientiā cognoſcunt. nequeunt ab inexpto doceri. cum per viſum quotidianū. ⁊ p experientiā cuiuſlibet rei melius noticia habeatur. vt. C. de epiſcopis ⁊ clericis. l. parbole. C. ō iudic. l. penul. ¶ Ceterum cū in fabrica cuiuſlibet artificij pluribus nōnunqꝫ vti expediat inſtrumentis. illorum in hoc opere inſtrumētorum fungant officio. qbus i litterali ſciētia ſtudētiū intellectus ſolet ad artificioſe litterature noticiā dirigi ⁊ formari. ¶ Prio qdē cum ordo rē qualibet modificet ⁊ decoret quali continuationis ⁊ ordinis regula precedentia iungant ſequentibus in quolibet paſſu prout hoc oportunum videbit. exprimet. ¶ Eſt enim ordo pariū diſpariūqꝫ rerum ſuo loco collocādarum debita diſpoſitio p quā ſingula queqꝫ tenēt ſortita decēter. ¶ Secūdo qr p diuiſionē exhibet doctrina facilior. titulus qlibet p mēbra ſua ſm iuris ordinē particulariter diſtinguet vt p hoc incitet legētis animus:

Sed dictus.l.ſciens.C.eius patrem deceſſiſſe condito teſtamento in quo inſtitutus eſt in quarta parte eam hereditatem adiuit.

¶ Qui adiit hereditatem teſtantis repreſentat ⁊ defunctũ pro ea parte in qua inſtitutus eſt pro reliqua dicitur eſſe extraneus.vt in autẽ.de inreiur.a mo.preſti.§.i.⁊.l.debitori.C.de pac.l.licet.C.ad.l.falci.l.ſi vxor.C.de bo.auc.iudi.poſ.⁊ ita dicit glo.in.l.prima.in fi.ff.de preto.ſtip. Et ideo ſi quis eſt heres pro parte pro ea parte ſi erat creditor teſtatori cõfũditur actio. vt.d.l.vxor.C.de bo.auc.iu.poſ.⁊.l.prima.C.de here.ac.⁊.l.cũ ſcõm.C.de fideicommiſ.ſiue ſit actio perſonalis ſiue hypothecaria:vt videtur ꝙ ſit caſus in.d.l.licet.C.ad.l.falci.Ubi filius cuius pater fuerat tutor:⁊ per conſequẽs bona patris erant tacite obligata.l.pro officio.C.de admi.tu.⁊ tamen legatum factũ non poteſt remittere pro debito ſuo ⁊ hoc credo verũ dicit Bal.in.d.l.ſi vxor.tenet ꝙ non eſt confuſa hypotheca. Et quo etiã ſequitur ꝙ ſi pater heredis vel alius teſtator alienauerit aliqua bona ſui heredis pro ea parte pro qua ẽ heres talis heres reuocare non poteſt etiam ſi ſua pars valuerit vnum denarium:⁊ bona heredis valeret vnum aureum. ita dicit glo.in.d.§.in computatiõe.⁊ eſt caſus.⁊ ibi no.per glo.⁊ doc.in.l.cum a matre.C.de rei vendi. Et eſt aduertendũ ꝙ ſi quis eſſet filius vel agnatus ⁊ eſſet inſtitutus heres ⁊ ipſe credidit teſtatorem ab inteſtato defunctum:⁊ ab inteſtato eius hereditatem adiuerit non valet aditio:⁊ idẽ econtra adiuit ex teſtamento ꝙ erat non inſtitutus ⁊ omnia vt heres geſſit.ꝙ licet potuiſſet adire ab inteſtato:tamẽ non valet aditio.vt eſt tex.ſingularis in.l.ſi is ad ques.⁊ ibi glo.Barto.⁊ doc.ff.de acquirẽ.heredi. ¶ Quero an eo ipſo ꝙ adiit hereditatem preſumat ſcire que ſunt deſcripta in teſtamento ſi eſt heres extraneus:q: aliter heres eſſe non poteſt.vt.l.cum heres.ff.de libe.leg. Sin autẽ eſſet de ſuis heredibus vel alius proximior qui ab inteſtato potuiſſet ſuccedere:an preſumatur ſcire que ſunt in teſtamento deſcripta.vide plene Barto.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obli. Et no.quod ille qui eſt inſtitutus inſolidum non poteſt hereditatem pro parte adire.vt eſt caſus.in.l.prima.⁊ ibi no.ff.de acqui.heredi. Et idem ſi eſt inſtitutus ex pluribus partibus non põt vnam partem adire tantum.vt.l.ſcõa.C.e.ti. Sed ſtatim facta dicta particulari aditiõe eſt heres prout fuit inſtitutus.vt.l.ſi ex aſſe.ff.eo.titu. Item adeundo heres dicitur contrahere non ſolum cum creditoribus ⁊ legatarijs: etiam ſi heres ſit pupillus qui adiuit.vt.l.apud iul.§.fi.⁊ ibi gl.Barto.⁊ Ange.ff.ex quibus cau.in poſ.ea. Sed etiam dicitur contrahere cum defuncto:vt adimpleat voluntatẽ ſuam.vt eſt glo.Bal.⁊ Flo.in.l.is conſequenter.§.ſed cõtra monumentum.ff.fami.herciſcun.⁊.ff.de religio.l.⁊ ſi quis.§.ſi cui funeris. Itẽ heres qui ſimpliciter adiuit ⁊ ſic non confecit inuentarium an teneatur in foro conſcientie inſolidum creditoribus ⁊ legatarijs:⁊ Bartolus Baldus ⁊ Ange.⁊ domi.mei in rubri.de acquiren.heredita.tenẽt ꝙ non:⁊ allegat hoſtien.in ſumma.de teſta.§.pe.verſi.quid ſi bona ⁊c. Item heres poteſt habere ratum geſtum nomine defuncti.no.glo.in.l.eius qui in prouincia.ff.ſi cer.pe.⁊ no.Barto.in.l.bonorum.ff.rem ra.habe.⁊ in.l.ſo cui.eo.ti. Item poteſt propria auctoritate accipere bona defuncti ⁊ eius poſ.nec incidit in aliquam penam.no.Bal.in.l.i.C.quorũ bo.⁊ facit quod no.glo.in.l.non ſolum.ff.et qui.ca.ma.⁊ facit quod no.glo.in.l.non ſolum.ff.et qui.ca.ma.⁊ facit.l.cum heredes in princi.ff.de acquiren.poſſeſ.ſtante ſtatuto ꝙ debitor poſſit pro debito capi ad inſtantiam creditoris capi poterit heres ex contractu defuncti.vt no.Barto.Ange.⁊ Imol.in.l.poſtulante in prin.ff.ad treb.licet Barto.videatur velle cõtrarium in.l.ſed ſi deceſſerit.ff.qui ſatiſda.cogan. Sed qui ſubtiliter inſpexerit nõ contradicit ſibiipſi ſi quis adiret hereditatem ab inteſtato virtute clauſule codicillaris inſerte in teſtamẽto tenetur ex edicto.ff.ſi quis omiſ.cau.teſta. Et ſcias ꝙ heres q nõ vendicat necem defuncti priuatur omni eius cõmodo ⁊ neceſſario ꝙ a teſtatore proueniebat.vt.l.ſequẽs gradus.ff.ad ſille.§.pe.⁊ fi.⁊ ibi Bar.⁊ Lodo. in heredẽ tranſeũt acti õdeo actiue ⁊ paſſiue ipſo iure.vt.l.i.C.ſi cer.pe.⁊ pro portiõibus hẽditarijs.vt.l.pro hereditarijs.C.de here.act.qđ eſt verũ ipſi ex cõtractu vel quaſi defuncti.vt.l.i.C.vt act.heredi.⁊ cõtra here.incipi. Sin autẽ cõueniat ex delicto vel quaſi defuncti nõ tenet heres: niſi cõteſtatio ad eũ peruenerit.vt.l.in heredẽ cũ ſi.ff.de calum.vel niſi fuerit lis cõteſtata cõtra defunctũ:tũc etiã ſi nõ ad heredẽ peruenerit tñ heres tenet.vt.l.i.ff.de priua.delictis.vel etiã ſi defunctus cõfeſſus fuerit delictum: vel ſi negauerit ⁊ fuerit per actorẽ accepta tenuta de bonis defuncti cõtra defunctum:tunc tranſit ad heredem ⁊ heres tenetur: vt voluit eleganter Barto.in.l.prima. Nec plura ſecumus.

¶ Explicit tractatus teſtamentorum
ſeu vltimarum voluntatum
domi.Angeli de gam
bellionibus de
Aretio.

REGISTRUM.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z ⁊ A B C D E F G H I K L

Omnes ſunt quinterni preter L qui eſt ternus.

Sequitur Apparatus Iudiciorum.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA